SVOBODA **СВОБОДА**

UKRAINIAN DAILY **УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК**

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. CI. No. 12. JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, JANUARY 20, 1994. CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 20-го СІЧНЯ 1994. Ч. 12. РІК CI.

У КРИМУ ВІДБУДЕТЬСЯ ДРУГА РУНДА ВИБОРІВ

Симферопіль. — У неділю, 16-го січня, відбулися вибори на президента Республіки Крим. Ні один із шістьох кандидатів не дістав необхідної кількости голосів.

У виборах взяли участь 76.6 відсотка виборців. Перше місце здобув голова Республіканської партії Криму Юрій Мєшков, за якого проголосувало 557,220 виборців, або 38.5 відсотка. На другому місці голова Верховної Ради Криму Микола Багров, який кандидував як незалежний і свої голоси за нього віддали 254,041 виборець, або 17.55 відсотка. Лідер Російської партії Криму Сергій Щувайніков отримав 196,343 голоси або 13.56 відсотка. Леонід Грач, що очолює Комуністичну партію Криму, отримав 176,309 голосів, що становить 12.18 відс. Представник Президента України в Севастополі Іван Єрмаков здобув близько 6.22 відс. Підприємець Володимир Веркошанський дістав 0.98 відс. голосів. Два останні кандидували як незалежні.

Центральний виборчий комітет Криму призначив повторні вибори на 30-го січня і в бюлетені тепер буде лише два претенденти: Юрій Мєшков та Микола Багров.

Напередодні виборів Юрій Мєшков заявив, що, на його думку, існує легітимна база для правного унормування відносин між Україною та Кримом і між Росією та Кримом. Він ухилився від прямої відповіді на запитання чи забезпечить він участь кримських округ у виборах до Верховної Ради України 27-го березня в разі обрання його на пост Президента Криму. Ю. Мєшков сказав, що загальноукраїнські вибори можуть бути проведені лише під умовою, що вони не суперечитимуть інтересам Криму.

Ю. Мєшков народився 1945 року, росіянин, народний депутат Криму, закінчив юридичний факультет Московського університету, агітує за повне відокремлення Криму від України і приєднання його до Росії.

Голова Меджлісу кримськотатарського народу Мустафа Джемілєв сказав, що в разі обрання Мєшкова на пост президента Криму, татари уважатимуть його виключно президентом своїх виборців, але не кримськотатарського народу.

Міністер у справах національностей та еміграції Олександер Ємець вважає, що посилення російського шовінізму у Криму може викликати український екстремізм. Становище ускладнюється також відсутністю економічних реформ в Україні. За словами О. Ємця, Україна недавно почала творити державу з нуля, а Росія на той час мала і має усталені структури, за допомогою яких вона змінювала владу навіть в Африці, Латинській Америці та інших країнах. Становище України повинно було б бути активними, наступальним щодо кримських питань. Дуже багато важило змагання двох телевізій. Можна було адміністративним втручанням припинити телевізійні передачі „Останкіно", але українська телевізія, порівняно з російською, вдвічі слабша, а сьогодні вона ще в гіршому стані, ніж півтора року тому.

Народний депутат України Левко Горохівський сказав, що підписані 14-го січня документи трьома президентами гарантують недоторканість українських кордонів і тепер є нагода переконатися наскільки Президент Кравчук є гарантом дотримання конституції України і чи дотримається свого слова Росія про невтручання у внутрішні справи України. На думку Горохівського, Україна повинна застосувати механізми конституції та зупинити процес відокремлення Криму.

Депутат Олександер Божко вважає, що вибори президента Криму придумані для того, щоб розколоти Україну, спричинити спалах громадянської війни і знищити українську державність.

МАЛАНКА В НЮ ЙОРКУ

Ню Йорк. — Тут в суботу, 22-го січня, Осередок СУМ ім. ген.-хор. Тараса Чупринки та 2-ий Відділ ООЧСУ влаштовують Маланку в залі Українського Народного Дому, 140 Друга аве. Початок о год. 9-ій вечора, до танців приграватиме відома оркестра „Водограй". Вечірній стрій побажаний. Столи можна замовляти в клюбі „Діброва" у Романа Кіфяка ч. телефону (212) 473-2955.

Коментують угоду трьох президентів

Київ (УНІАР, УНІАН). — Провід Конгресу Українських Націоналістів вважає, що єдиним гарантом безпеки України є ядерна зброя і виступає проти ратифікації тристоронньої угоди, підписаної 14-го січня у Москві.

Об'єднання „Державна Самостійність України" також протестує проти угоди між ЗСА, Україною та Росією, вважаючи це капітуляцією з боку Президента України Леоніда Кравчука. Провід ДСУ закликав Верховну Раду ухвалити рішення про усунення Президента.

Львівська організація Української Республіканської Партії також різко виступила проти ліквідації ядерної зброї в Україні та має намір активно протидіяти здійсненню підписаної угоди. У заяві, ухваленій львівською організацією УРП, сказано, що ці питання повинні вирішувати не Президент і не Верховна Рада,а всенародний референдум.

Депутат України Лесь Танюк вважає, що „цю заяву Україна підписала на колінах", а механізми виконання ще тільки підготовляються.

Заступник голови Комісії Верховної Ради з питань державного суверенітету Альберт Корнєєв сказав: „Парлямент повинен ратифікувати угоду, підписану у Москві. Цей документ сприятиме створенню світової безпеки. Я голосуватиму за її ратифікацію".

Заступник голови Комісії Верховної Ради з питань розвитку народного господарства Борис Качура вважає, що „депутатський корпус повинен дати їй позитивну оцінку й підтримати Президента".

Голова Комісії з питань катастрофи на Чорнобильській АЕС Володимир Яворівський вважає, що „цей документ треба виносити на сесію Верховної Ради лише після того, коли в Росії Дума, верхня і нижня палати, скасують ту дурницю щодо Севастополя, яку прийняв колишній парлямент Росії. За словами Яворівського, Україна дала „зелене світло" для цивілізованого розв'язання проблеми ядерного роззброєння, тепер слово — за Росією.

МИСТЕЦЬКА ВИПРОДАЖ

Ню Йорк. — Тут у неділю, 30-го січня, в Українському Інституті Америки, 2 Схід 79-та вул. відбудеться випродаж-ліцитація художніх картин та скульптур зі збірки св. п. д-ра Василя Вереша. Мистецькі твори можна оглянути цього дня від год. 12-ої полудня до 3-ої по полудні. Ліцитація розпочнеться о год. 3-ій по полудні.

ЗАПУСТИ

Джерзі Сіті, Н. Дж. — Управа 7-го Відділу ООЛ влаштовує у суботу, 5-го лютого, запусну забаву в місцевому Українському Народному Домі, 90—96 Фліт вул. Початок о год. 9-ій вечора. До танців приграватиме оркестра „Журавлі", а у програмі вигравці, несподіванки та смачний буфет. Столи можна замовляти, телефонуючи на числа (201) 458-0018 або (201) 451-4376.

Загинув генерал УПА Т. Скрипець

Львів (УНІАР). — Тут 15-го січня, у нез'ясованих обставинах, загинув крайовий отаман львівського Крайового Козацького Товариства, генерал-хорунжий Української Повстанської Армії, претендент на кандидата у депутати Верховної Ради України Теодор Скрипець. Вбивство сталося біля його власного будинку. Як повідомили у генеральний канцелярії українського козацтва, Т. Скрипцеві неодноразово погрожували невідомі особи і навіть побили.

ЗСА відкинули заклик президента Гаїті

Вашінгтон. — З'єднані Стейти відкинули заклик Жан-Бертрана Арістіда до чужинецьких урядів про поновлення його на пості президента Гаїті протягом трьох тижнів.

Ж.-Б. Арістід виступив недавно в Маямі, Фльориді, на конференції про майбутнє Гаїті. Він заявив, щоб його поновили на пості 7-го лютого — в день восьмої річниці скинення гаїтянського диктатора Жан-Кльода Дювальє і третьої річниці інавгурації Арістіда.

„Встановлення в даний час якихось термінів нереальне, і ми не маємо наміру брати будь-які зобов'язання про терміни", — відповів Арістідові в імені Уряду ЗСА державний секретар Воррен Кристофер. Ця відповідь, як вважають політичні коментатори, свідчить про те, що Адміністрація Клінтона все далі й далі відходить від колишніх обіцянок сприяти поверненню Арістіда на Гаїті, звідки його вигнали кілька місяців після інавгурації.

Під час передвиборчої президентської кампанії губернатор Аркенсо Билл Клінтон різко критикував президента Джорджа Буша за те, що той допустив до вигнання Арістіда і приходу до влади на Гаїті військових. За кілька тижнів після інавгурації президент Клінтон вимагав від своїх зовнішньополітичних дорадників скласти чіткий плян дій — коли і як Арістід повернеться на Гаїті і займе пост президента. Однак за останні кілька місяців Клінтон і його дорадники значно охололи до Арістіда. Цьому сприяло і нечемне ставлення Арістіда до прем'єр-міністра Гаїті Робера Мальваля, якого призначив сам Арістід і до якого Клінтон ставився з великою повагою. У грудні, наприклад, Арістід відмовився підтримати пропозицію Р. Мальваля про проведення на Гаїті мирної конференції. Пропозицію прем'єр-міністра підтримала Адміністрація Клінтона, а Арістід твердив, що конференції не повинно бути, бо сам він приїхати на неї не може. В результаті Мальваль зрезигнував.

Жінка вперше стала губернатором Ню Джерзі

Трентон, Н.Дж. — У вівторок, 18-го січня Крістін Тодд-Вітман, була заприсяжена як 50-ий з черги губернатор стейту Ню Джерзі. Вона є першою жінкою в історії стейту на цьому становищі.

У своїй інавгураційній промові губернатор К. Тодд-Вітман відразу накреслила свої пляни негайно дії несподіваним проголошенням, що свою передвиборчу обіцянку вона виконає негайно, починаючи від 1-го січня 1994 року, а не чекатиме до 1-го липня, як цього всі сподівалися. Її передвиборчою обіцянкою громадянам стейту Ню Джерзі було зменшення податків на 30 відсотків у наступних трьох роках. В основному, новий губернатор Ню Джерзі енергійно взялася до свого діла, чим відразу здобула велике признання не тільки від своїх партійних однодумців, але в першу чергу від своїх виборців. Вона заявила, що знизить податки на 5 відс. вже від початку цього року.

З усього видно, що наміри нового губернатора в майбутньому будуть іти шляхом придбання нових можливостей для утворення місць праці для громадян стейту та конкурувати з сусідніми стейтами. Пересічні громадяни стейту дуже раді з таких енергійних починів нового губернатора, що починають мати надію, що можливо у цьому випадку таки урядові можна буде повірити.

ОПРИЛЮДНЕНО ЗВІТ ПРО „ІРАНҐЕЙТ"

Вашінгтон. — У вівторок, 18-го січня, тут оприлюднено 566-сторінковий звіт незалежного прокуратора Лоренса Волша про „іранґейт", як назвали незаконну доставу зброї Іранові в обмін за закладників і незаконну доставу зброї антикомуністам в Нікарагуа.

Закон, який забороняв всяку торгівлю з Іраном, був прийнятий за президента Джиммі Картера, після того, як опричники аятолли Гомейні захопили у 1979 році в Теграні американських дипломатів. Заборонялася і достава зброї та іншого військового спорядження і нікарагуанським партизанам, противникам сандіністської хунти, яку підтримували Москва і Гавана. У листопаді 1986 року стало відомо про таємні достави зброї Іранові в обмін на американських закладників, а потім — і про озброєння партизан в Нікарагуа. Уже в грудні Адміністрація Регена призначила незалежного прокуратора Л. Волша для розслідування „іранґейту".

У звіті Волша сказано: „Не було знайдено достовірних доказів того, що президент Реген порушив закон", однак підкреслюється, що він створив ситуацію, в якій закон міг бути порушений. У звіті підкреслюється також, що Реґен „або знав про це, або мовчки погоджувався" зі своїми асистентами, які порушували закони.

Хоч звіт Волша був оприлюднений лише 18-го січня, всі згадані прокуратором особи могли ознайомитися з ним набагато раніше, а тому деякі з них виступили з коментарями. У коментарі Рональда Регена, зокрема, говориться: „Засмучує те, що праця Волша, яка тривала понад сім років коштувала платникам податків понад 40 мільйонів доларів, привела лише до появи на світ грубого тому, що складається зі застарілої інформації, безпідставних висновків і безвідповідальних чуток".

У звіті згадані й інші високопоставлені чиновники Адміністрації Регена, в тому числі віцепрезидент Джордж Буш, вибраний згодом президентом. Волш підкреслює, що Буш не нарушив ніяких законів, але був „повністю поінформований про доставу зброї Іранові", хоч і заперечував це.

„Нічого нового", — так відгукнувся Дж. Буш на звіт Волша.

З різкою критикою Волша виступив Едвин Міз, колишній секретар Департаменту юстиції в Адміністрації Регена. Волш вважає, що Е. Міз брав участь у „приховуванні фактів". Колишній секретар Департаменту юстиції назвав такий висновок прокуратора „обурливим" і заявив, що має намір „публічно заперечити неправдиві висновки Волша".

ПОКАЖУТЬ НОВОРІЧНІ ЗВИЧАЇ

Ню Йорк, Н. Й. — У п'ятницю 21-го січня, о год. 6.30 вечора відбудеться заходами Об'єднання Мистців Українців Америки і Літературно-Мистецького Клюбу в Ню Йорку вечір українських новорічних звичаїв. У вечорі беруть участь Ярослава Геруляк, Любарт Ліщинський, Лаврентія Туркевич та інші. Вечір відбудеться в приміщеннях ОМУА, 136 2-га авеню на 4-му поверсі.

У СВІТІ

СОМАЛІЙСЬКИЙ ГЕНЕРАЛ Мохаммед Айдід оприлюднив заяву, в якій вимагає негайного виведення зі Сомалії миронoсних сил ООН. В заяві підкреслюється, нібито за час перебування в країні „голубих шоломів" з їхньої вини загинуло 13,000 її громадян. Службовців ООН М. Айдід звинуватив у несправедливому розподілові міжнародної гуманітарної допомоги. Спостерігачі підкреслюють, що М. Айдід навмисне оприлюднив свою заяву напередодні засідання Ради безпеки ООН, на якому вирішуватиметься дальша доля „голубих шоломів" у Сомалії.

В ПОНЕДІЛОК, 17-ГО січня, лідер боснійських сербів Радован Караджіч заявив, що коли чергова рунда мирних переговорів у Женеві закінчиться безнаслідно, то серби почнуть широкомаштабну війну проти мусулман і зломлять опір захисників Сараєва та інших мусулманських осередків. Як відомо, остання зустріч у Женеві відбулася 21-го грудня минулого року. На ній боснійські мусулмани відкинули пропозицію про передання їм третьої частини території республіки. Сараєвська влада вимагає доступу до моря на півдні і до річки Сави на півночі.

В ПОНЕДІЛОК, 17-ГО СІЧНЯ, зрезигнував зі свого становища перший віцепрем'єр російського уряду Єгор Гайдар. Парляментарна фракція „Вибор Росії" в Державній думі, коментуючи цю подію, заявила, що відхід реформатора Є. Гайдара „є цілком можливим кроком", оскільки російський уряд свідомо гальмує реформи. Представники російських бизнесових кіл передбачають, що у зв'язку з резигнацією Є. Гайдара посилиться нестабільність на внутрішньому ринку — слід очікувати чергової хвилі інфляції і нового підвищення цін, а в політичному пляні — „підвищення акцій Жиріновського".

ЯК ІНФОРМУЄ АҐЕНТСТВО Ассошіейтед Пресс, міністерство оборони Німеччини запляновало на вересень цього року спільні морські маневри німецької і польської військових флот. В маневрах візьме участь також Данія. Спостерігачі нагадують, що німецький уряд вже давно наполягає на прийнятті в НАТО колишніх комуністичних країн — Мадярщини, Польщі, Чехії і Словаччини. Однак цей плян щораз натрапляє на опір з боку Вашінгтону, і лише недавно було знайдено компромісовий варіант „Партнерства для миру", який покищо задовольняє всі сторони.

ЧЛЕН ПАРЛЯМЕНТУ від правлячої Демократичної партії праці Литви Феліксас Кольосавскас сказав, що можливий вступ Литви в НАТО ляже на плечі платників податків. „Особисто я є взагалі проти будь-яких бльоків, проти їхнього існування в житті людства, проти протистояння і держав, і людей. Ідеальний варіант для Литви — це якщо б вона була нейтральною, як, наприклад, Швайцарія або Швеція", — підкреслив Ф. Кольосавскас.

В АМЕРИЦІ

ЗСА ВІДІСЛАЛИ назад до Китаю 118 нелегальних імігрантів, які намагалися проникнути в країну за останні місяці. Це одна з найбільших груп китайців, яку депортувала коли-небудь Служба іміграції і натуралізації. Китайців відправили чартерним рейсом з летовища у Бейкерсфілді, Каліф. Їх супроводжували шість співробітників Служби іміграції і натуралізації, а також представник Департаменту охорони здоров'я. Нелегальні імігранти були відправлені в Китай на підставі домовлення, досягнутої з китайським урядом.

ПОСАДНИК НЮ ЙОРКУ Рудольф Джуліяні, звертаючися до віруючих, що зібралися у соборі св. Йоана в Мангеттені, зі здивуванням сказав, що деякі представники негритянської громади міста мають страх у зв'язку з його приходом до влади. „Тяжко передати, як боляче мені було це чути. Цей страх безпідставний. Всі ми боремося з одним і тим же злом. Я люблю, поважаю і турбуюся про афро-американців так само, як і про представників всіх інших міських громад", — сказав Р. Джуліяні. Після виступу в соборі посадник зустрівся з групою репортерів.

НАЙБЛИЖЧИМ ЧАСОМ повинен бути призначений незалежний прокуратор для розслідування фінансових справ Клінтонів. А покищо секретар Департаменту юстиції Джанет Ріно і її асистенти уважно вивчають список кандидатів. Як стало відомо, серед кандидатів є Роберт Фіск з Ню Йорку і Ден Вебб з Чикаго. Оба вони — республіканці. Газета „Ню Йорк Таймс" пише, що ім'я Д. Вебба було у списку кандидатів, який передав у Департамент юстиції Роберт Дол. У списку Р. Дола були і демократи.

ДВА ЧІЛЬНІ ХОРИ ВИСТУПЛЯТЬ В КОНЦЕРТІ В ЧЕСТЬ УНСОЮЗУ

Джерзі Сіті, Н. Дж. (Г. Колесса). — Як уже повідомлялося, на відзначення 100-річчя Українського Народного Союзу відбудуться два великі концерти — у суботу, 19-го лютого, в Карнегі Голл в Ню Йорку та у неділю, 13-го березня, в залі Музичної Академії у Філядельфії.

В час, коли іде підготова до концертів, ми в кількох статтях коротко висвітлимо біографії та творчий шлях учасників цих відзначень.

Український Національний Хор був заснований в 1985 році групою співаків із Філядельфії. На сьогоднішній час хор нараховує понад 100 співаків з Пенсильванії, Ню Джерзі, Мериленду, Вірджінії та Вашінгтону. Головною ціллю цієї мистецької одиниці є збереження української культури та ознайомлення американських та закордонних слухачів з музикою українських композиторів-клясиків.

Не дивлячись на відносно короткий час існування, Український Національний Хор має за собою багато вагомих виступів: серію концертів по ЗСА та Канаді, присвячених 1000-літтю Хрищення України, два концерти в Музичній Академії у Філядельфії — присвячений Тарасові Шевченкові та концерт-бенефіт на дітей, які стали жертвами чорнобильської катастрофи, концерти з творів М. Лисенка, присвячені 150-літтю від дня народження композитора, концерти української церковної музики у Вашінгтоні та в Карнегі Голл в Ню Йорку та інші. Недавно хор виступив з різдвяною програмою для американської публіки у катедрі мормонів у Вашінгтоні.

Диригент і мистецький керівник хору, Михайло Длябога, походить з Лемківщини. Свою музичну освіту почав з навчання гри на скрипці. Після приїзду до ЗСА продовжив освіту у Вестмінстер коледжі в Принстоні, Н. Дж. де вивчав мистецтво хорового диригування у знаного шведського музиколога д-ра Пола Бенле та у д-ра Джорджа Линна.

М. Длябога

В. Гречинський

В 1969 році М. Длябога став керівником філядельфійського чоловічого хору „Прометей". Під диригуванням М. Длябоги „Прометей" відбув два успішні турне по Европі.

Український хор „Думка" був заснований в Ню Йорку у вересні 1949 року. В його традиціях — плекання української хорової музики, знайомлення з нею широких кіл слухачів Америки та Канади. В репертуар хору входять також твори неукраїнських композиторів світової слави. Особливою місією „Думки" є збереження кращих взірців української духовної музики, відродження її, що мало велику вагу в минулому, коли Україна була під комуністичною окупацією.

За 45 років свого існування хор дав понад 400 концертів, серед яких — виступи в престижевих Тавн Голл, Медісон Сквер Ґарден, Лінкольн Центрі, катедрі св. Патрика в Ню Йорку, Кеннеді Центрі у Вашінгтоні, Гарден Стейт Артс Центрі в Ню Джерзі, у Дітройті, Чикаго, Філядельфії, у Канаді в Торонто, Монтреалі, Гамилтоні.

„Думка" з успіхом виступала в Західній Европі, Україні, де відбулися також спільні концерти з хором „Думка" з Києва. В грудні 1992 року нюйоркська „Думка" брала участь у спільних концертах з київською „Думкою" під час гостювання киян в ЗСА.

Василь Гречинський співпрацює з нюйоркською „Думкою" від 1991 року. Народився на Львівщині, з відзнакою закінчив Стрийську музичну школу та Львівське музично-педагогічне училище ім. Філярета Колесси у Львові. Вищу освіту та диплом хорового диригента отримав у Львівській консерваторії ім. М. Лисенка, підвищував кваліфікацію у Московській консерваторії. Працював хормейстером у Львівському театрі опери та балету ім. І. Франка та викладачем диригування у Львівській консерваторії. Диригував багатьма хорами Львова.

SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.

Svoboda: (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінгтоні: (202) 347-UNAW, (202) 347-8631 (факс.)

Postmaster: Send address changes to "Svoboda" 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302 Tel.(201) 434-0237 (201) 434-0807 (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік $ 40.00, на півроку —$22.00 на 3 місяці—$12.00 Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси—$1.00 Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda"

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

P.O.Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Договір трьох держав

У п'ятницю, 14-го січня ц. р., підписано у Кремлі в Москві вперше в історії договір з прізвищами трьох президентів — Америки, України і Росії. Ми не маємо повного тексту цього договору та кількох додаткових документів, але сутній зміст такий, до якого договорилися на летовищі під Києвом Билл Клінтон і Леонід Кравчук на своїй тригодинній зустрічі. Очевидно, переговори в цій справі велися довго — приблизно два роки, бо зараз таки після державного усамостійнення України розпочався шум довкола стаціонованих на території України ракет на далеку віддаль та арсеналу ядерних боєголовок.

Стрижнем цього договору є відмова України від ядерної зброї, згода на розмонтування ядерного арсеналу впродовж найближчих семи літ та зобов'язання Америки виплатили Україні відшкодування за втрату оцієї зброї і яких 3 блн. дол. впродовж 10-ти літ, як економічну допомогу. Найважливішою для України точкою договору є ґарантія ненарушености державних кордонів України. Поруч із цим договором — підписано низку додаткових документів, що стосуються достави нафти від Росії, приречення Клінтона, що Америка даватиме нафту, якщо Росія не зможе, — документ про редукцію цієї частини заборгування СССР Америці ще з Другої світової війни, — яке припала на Україну, і тим подібні справи. Клінтон прославляв цей договір, як започаткування загальної відмови від жахливої ядерної зброї та вітав Україну, що вона цим своїм актом входить в сім'ю країн усього світу, які стремлять до миру.

Немає сумніву, що це був акт великої ваги, — насправді доконаний під тиском Америки і під тиском незавидної ситуації, у якій все ще перебуває молода українська держава. Але в Україні зразу же відізвалися голоси невдоволення і гострої критики.

Вістка американського авторитетного пресового аґенства носить промовистий заголовок: „Кравчука обвинувачують, що зрадив Україну, погодившись на відмову від ядерної зброї. Багато осіб каже, що приречення Америкою економічної допомоги не рівноважить втрати суверенности". Зміст комунікату пресового аґенства „Ассошіейтед Пресс" здебільшого покривається із вісткою українського пресового аґенства УНІАР, поданої у „Свободі" 14-го січня ц. р. У обох цих вістках наводиться вислови обурення, як можна було позбутися ядерної зброї, що забезпечувала міжнародний престиж України. Ассошіейтед Пресс цитує Сергія Головатого, члена закордонної Комісії Верховної Ради, який погрожує, що коли Верховна Рада не ратифікує цього договору трьох держав, то буде безвартісним „клаптиком паперу". Але Верховна Рада застереглася, що ратифікує „Старт-1", якщо Україна дістане ґарантію безпеки та належне грошове відшкодування. Ці обидва застереження є виконані у договорі цих трьох держав, — то в чому річ? Річ у демагогії. Тепер в Україні є вже передвиборча атмосфера. Пересічні громадяни, які не думають державницькими категоріями люблять крайні суперпатріотичні гасла й обвинувачення. „Зрадником" називають Кравчука, але таким же „зрадником" є і міністер закордонних справ Анатолій Зленко, який одобрює цей договір, і таким же „зрадником" є голова Верховної Ради України Леонід Плющ, який недавно схарактеризував ядерний арсенал України, як „матеріяльну вартість.

Дивна вдача численних (не всіх) наших земляків в Україні: вони не мають палива дома, не мають теплої води, тисячі осіб, які не належать до касти колишніх партократів чи не є членами мафій — харчуються здебільшого картоплею і буряками. Між цінами і платнями існують широкі розхилені ножиці, — інфляція звела вартість карбованця до нулі, — і при всіх тих обставинах наш земляк обурюється, що міжнародний престиж України обнизиться, бо вона не матиме ядерних ракет. Чи це патріотичний ідеалізм, чи делікатно кажучи — просто примітивізм? Потішаймо себе, що такі псевдоідеалісти в Україні не матимуть вирішального голосу.

В. Звіглянич

КҐБ ТА РОСІЙСЬКА „ДЕМОКРАТІЯ"

III

Але найбільша проблема це те, що у сучасному світі поняття „безпека" є настільки складне і інтеґральне, що покладати охорону безпеки на міністерство, тобто на часткову структуру, рівнозначно вимозі охопити неосяжне. Від цієї філософської, так би мовити, плутанини, йде абсолютне змішування понять — офіцери КҐБ вирішують від кого вони мусять захищати державну безпеку, замість того, щоб віддати цю функцію громадянським організаціям, підприємцям, громадянам. Тому-то заборона діяльности політичних партій у КҐБ по суті не змінила політичної спрямованости організації, надавши їй змогу самостійно вирішувати, кому підкорятися, чи підкорятися взагалі, або втримувати невтралітет. Особливо наочно це виявилося під час жовтневого кровопролиття у Москві. КҐБ був змушений (та й не дуже противився тому) у черговий раз підтримати одну політичну силу проти іншої. А доки він не буде виведений зі сфери реально політики, децентралізований, відкритий для громадського контролю, доти суспільство не позбавиться спокуси кожного разу завойовувати симпатії сили, яку воно ж створило, для здійснення певної акції, доти буде нервово озиратися через спину. Годі думати за таких умов про демократію. Лев Тимофеєв, російський дисидент зі „стажем", писав: „КҐБ не є організація, яку можливо поліпшити або погіршити. КҐБ — це стан суспільства, хвороба суспільної совісті. Суспільство одужає тільки тоді, коли КҐБ буде знищене".

А як справи на Україні? На перший погляд, ситуація більш-менш задовільна: і закон про Службу Безпеки України („службу", а не „міністерство") прийняли, і начебто комісію за наглядом діяльности СБУ створили у парляменті. Але придивимося пильніше до закону про СБУ. Поняття „служба" передбачає, що організація саме служить суспільству, тобто виконує його доручення нагляду за безпекою. У тексті закону про СБУ сама організація визначає, що є безпека і як її охороняти, тобто функції колишнього КҐБ збережені у повному обсязі (ст. 2). Не змінилася і ієрархічна побудова КҐБ—СБУ. У його складі збережено підрозділ „захисту національної державності" — трошечки закамуфляжований варіянт „охорони конституційного ладу. „Нині у Криму готуються до виборів президента, після чого фактично Крим стане чимось на зразок Чечні у Росії. Як СБУ захищала „національну державність"? Про це покищо ні слова. А як з бюджетом — у законі записано, що обмеження на інформацію стосовно загального бюджету СБУ забороняється встановлювати (ст. 7), але чи хто чув про цей бюджет?

Розділ про права СБУ вражає всезагальністю цих прав: СБУ подає органам державного управління обов'язкові для розгляду пропозиції з питань національної безпеки України (не визначеної, зазначу, ніким), має право отримувати за письмовим запитом керівника СБУ від будь-кого — організацій, громадян, та їх об'єднань (тобто від партій (дані і відомості для забезпечення державної безпеке України (ст. 25—3), заходити у житлові приміщення та сповіщати про це прокурора через 24 години (25—7), проводити гласні і негласні оперативні заходи (25—8), користуватися на договірних засадах житловими приміщеннями громадян (25—10), створювати в інтересах розвідки, контррозвідки та оперативно-розшукової діяльности інформаційні системи (25—12), та ще й позачергово купувати квитки на транспорт. Не забуто нічого і ніхто, навіть підприємці, яким СБУ зобов'язано сприяти у збереженні комерційної таємниці, яку СБУ, звісно, знає краще, ніж самі підприємці (24—7). І, звичайно, СБУ вирішує, кому їхати за кордон, а кому посидіти вдома (24—13). Від завдань та прообразу демократичної держави, це ще дуже далеко.

Я далекий від того, щоб стверджувати, що на Україні геть усе погано у галузі прав людини та побудови демократії. Конференція з прав людини у Відні у червні цього року поставила Україну з країн СНД на третє місце після Литви та Білорусі, віддаючи Азербайджанові останнє. На думку експертів, стан з правами людини в Україні навіть кращий, ніж у Росії. Дуже хотілося б вірити в це. Але доки існує закон про СБУ зі збереженням моментів, про які йшлося вище, доти на Україні зберігається потенційна можливість використання цього закону в антидемократичних, тоталітарних цілях силами, що далекі від демократії. Зовсім так же, як і російська конституція може бути використана в диктаторських цілях. Тому першочерговим завданням нового парляменту мусить бути негайний перегляд закону про СБУ з метою створення дійсно цивілізованої секретної служби України і позбавлення його від антидемократичних аналогій з російським КҐБ.

НА МИСТЕЦЬКІ ТЕМИ

Галина Кошарич

Виставка П. Пелех — „Дух природи"

У Едмонтоні, 26,27,28-го листопада 1993 року в ґалерії Пласт, відбулася виставка Патриші Пелех. На виставку склалося 27 картин і відповідала вона своїй назві „Дух природи", або „Душа природи". Організувала виставку Софія Скрипник. Представила мисткиню — Наталка Кіт.

Глядач попадав у світ зачарованого, дрімучого лісу, прохолоди гущавини, запаху моху, нападаного листя, лісових квіток. Ліс був замріяно-спокійний, стурбовано-тривожний або таємничий. Викликав фантазію про лісових мавок, духів і привидів наших предків.

П. Пелех є членом селективного мистецького експериментального товариства Америки і Канади і може і тому називає свої твори експериментальними, а також і через комбінацію своєї техніки і стилю. Праці виконані „мішаною технікою", яка полягає в комбінації коляжу, різнокольорових чорнил, акриликів. Різнокольорові чорнила переливаються сильними, або ніжними сполуками, переливів тонацій фарб. Кожна навіть маленька частина картини, багата на нюанси кольорів, які переходять непомітно в інші і витворюють вібрацію. Нема однотонного мазка фарби. Якщо картини є в сірих чи в фіялково-рожевих тонах, вони несуть в собі інші відтінки кольорів, які передають людині відчуття затуманеного лісу, чи непрохідимих хащів.

Зауважується тенденція мисткині ділити площину тільки вертикальним рухом або тільки — горизонтальним. Це можна пояснити впливом технічної освіти, тобто зображенням перерізу кори чи каменя під мікроскопом.

До найцікавіших праць, належать малі етюди, яким можна дати дефініцію абстрактів. Сполука відтінків фарб нагадує калейдоскоп різних кольорових каменів.

Звертають увагу на себе картини: „Відновлення", Привід", „Духовний перехід", „Відродження". Відчуття простору і вічности через відповідне підібрання кольорів. Приносять душевний спокій, задоволення. Так, як і попередньо згадані картини віддзеркалюють почуття спокою душі і насолоди з природи такі картини як: „Нагрівання плянети", „Чаша", своїми червоно-рожевими тлами викликають почуття тривоги, небезпеки пожежі і підтверджують заяву мисткині, що малює не те що бачить, а що відчуває. Її стиль можна окреслити, як експресіонізм, який межує з абстрактністю. Своє надхнення приписує П. Пелех американській малярці Джорджії О'Кіф та модерному фотографові Куртні Мілне, але головна сполука надхнення — це сама природа навколо мисткині, бо зі своєю родиною вона має посілість серед природи. За твердженням П. Пелех — ми люди, це частина природи.

Про свою творчість мисткиня висловлюється так: „Я насолоджуюся природою навколо мене і це почуття переношу кольорами в свої твори. Стовбури дерев — це символи наших предків. Вони свідки дій людини і нищення природи навколо нас. Природа може нас фізично і духовно відновити і підняти дух людини".

Микола Світуха

ПЕРСПЕКТИВИ ЧОРНОМОРСЬКОГО СПІВРОБІТНИЦТВА

II

Така політика створювала несприятливий клімат для чужоземних інвесторів і змушувала країну балянсувати дефіцити зовнішньої торгівлі шляхом постійного зросту чужоземних кредитів.

Нова економічна політика Туреччини позначається у наданні різноманітних пільг спільним та іноземним підприємствам, зменшенню протекціонізму, стимулюванню модерної технології і передових форм управління виробництвами. Туреччина успішно реалізувала концепцію вільних економічних зон, з яких три діє вже тривалий час на її середньоморському побережжі, одна на Егейському морі і одна у самому Стамбулі. Нові вільні зони мають бути відкриті на чорноморському побережжі країни.

Завдяки таким заходам, а також доступові до західньоевропейських ринків збуту, темпи зростання валового національного продукту країни тепер сягають 5.5 відс. річно, а зріст експорту в 1992 році досягнув 12 відс. Цілком зрозуміло, що Туреччина вбачає у причорноморській інтеґрації шлях до дальшого зросту свого експортного потенціялу і до поступового зниження своєї великої заборгованости перед державами Заходу, яка досягає суми 50 блн. американських долярів. Важливим фактором в економічній політиці є темпо щорічного приросту населення, яке сягає 2.5 відс. річно, отож є одним із найвищих в Европі. При такому зрості населення Туреччина матиме поверх 70 млн. осіб вже у 2,000 році, факт який вимагатиме швидкого збільшення робочих місць, що можливе лише за умовою постійного і значного зросту експортного ринку.

Про економічну ситуацію в інших державах причорноморського басейну скажемо лише коротко. Темпо зниження валового національного продукту в 1993 році в Болгарії 2.0 відс., в Румунії 2.5 відс. є значно кращим як в Україні (мінус 18 відс.), Азербайджані (мінус 10 відс.), Молдові і Росії (в обох — мінус 15 відс.). Практично всі згадані країни є під натиском інфляції, розміри якої залежні від внутрішнього державного дефіциту з одної сторони і від височини зовнішнього торговельного дефіциту з — другої. Відсутність політичної стабільности в кількох точках реґіону зумовлена тим, що ряд держав займає позиції протиставлення, замість співробітництва. Десятиліттями триває недовір'я поміж Грецією і Туреччиною, роками тягнеться конфлікт поміж Азербайджаном і Вірменією, до якого Туреччина не залишається невтральною. Напруження між Росією і Україною, питання майбутнього статусу Криму, нерозв'язаний конфлікт у Молдові, можливість поширення громадської війни на теренах колишньої Юґославії — все це неґативні явища, які від'ємно впливають на співробітництво держав причорноморського басейну.

Усе ж з асоціяцією держав ЧЕС безперечно пов'язані надії тіснішої політичної співпраці, подібно як це було поміж колишніми противниками серед держав Західньої Европи. Без формування клімату довір'я між державами ЧЕС, без політичної стабільности в цілому реґіоні неможливе й економічне співробітництво. Враховуючи цю взаємозалежність, Президент Леонід Кравчук запропонував Парляментській асамблеї ЧЕС підготовити кілька основних угод і декляpацій для прийняття всіма державами-учасниками ЧЕС. Між ними могли б бути спільні декляpації про непорушність морських кордонів держав-учасниць, про неприпустимість використання один проти одного військово-морських сил, про відмову від використання території будь-якої держави для аґресивних або підривних дій проти інших чорноморських держав. Запропоновано було також розглянути можливість міждержавної конвенції про захист Чорного моря від забруднення, про збереження його продуктивного потенціялу.

Повчальний досвід вже існуючих реґіональних економічних об'єднань далеко не обмежений до 12-ох держав Европейського союзу, ані до його поширеної форми після включення шістьох чи вісьмох держав Центральної і Північної Европи до кінця цього століття. Повчальним прикладом можуть служити подібні реґіональні об'єднання як НАФТА — Північно-американський договір вільної торгівлі — або АСЕАН — Асоціяція націй південно-східньої Азії. Такі об'єднання є активним стимулом економічного розвитку, вкладення капіталів у спорудження або модернізацію інфраструктури, в першу чергу в модернізацію транспорту і комунікації, у розвиток співпраці для заведення об'єднаної системи всіх країн, для заснування сучасної системи багатосторонніх розрахунків та багатьох інших абсолютно конечних бизнесових услуг.

Участь України в асоціяції держав ЧЕС сприятиме встановленню зв'язків українських підприємців і науковців з їхніми закордонними партнерами, вивченню і застосованню їх довголітнього досвіду, а в майбутньому для включення держави у многогранну систему міжнародних економічних і торговельних співвідносин відомою під назвою ҐАТТ (англомовна назва „Загального договору про торгівлю і тарифи"), яка вкоротці стане основою для нової Світової організації торгівлі з осідком у Женеві.

Ольга Бабій

* * *

Зима сипнула снігу поміж нас,
Гладеньким льодом вистелила стежку
І на дерева голубу мережку
Вчепила поміж снігових прикрас.

Така розважна і така пихата,
Така вже мудра, що й не підступи,
Позамітала всі твої сліди,
Які забув ти в мене біля хати.

Нанизала коралі срібних слів,
Що ти мені подарував під осінь,
Та й кинула у зледенілу просинь,
Аби ти їх шукати не посмів.

Вітрам сказала стати насторожі,
Скувала ріки в білі береги,
Мене, мов полонянку, стерегли
Злі завірюхи, заздрісні морози,
Зима даремно сил не витрача...

Та, щоби ти не збився із дороги,
Тобі назустріч від мого порога
Біжить любові сонячне зайча.

(Із збірки поезій „Мить на долоні", Івано-Франківське, 1991)

Д-р Євген Федоренко

ШКІЛЬНА РАДА — УКРАЇНА

III

Поряд із заходами щодо друкованої продукції для України, ми надаємо важливого значення й іншим видам та формам допомоги українському шкільництву. Один з аспектів — участь освітян в заняттях двотижневого учительського семінару, який щоліта працює в Союзівці і щедро спонзорований Українським Народним Союзом. На семінарі вже побували вчителі із західних областей, а два останні роки з центральних і східних областей. Корисними для розширення кругозору вчителів підвищення їхньої педагогічної майстерности є й публікації в нашому журналі „Рідна Школа", на сторінках якого дедалі більше інформацій та інших матеріялів з України. Не стоїмо осторонь і таких добродійних акцій, як допомога вчителям різних областей України у вивченні англійської мови (під спонзорством Українського Народного Союзу), що її надають на спеціяльно організованих під час літніх вакацій курсах учителі діяспори. Два роки тому Шкільна Рада спонзорувала другу та третю нагороди для кращих учителів різних областей України, обрання яких відбувалося через Товариство Української мови ім. Т. Шевченка.

Узагальнюючи, дозволю собі звернутися до слів Президента України Леоніда Кравчука, що їх він виголосив на Всесвітньому форумі українців у Києві: „Наша громадськість високо цінує роль діяспори в економічному й духовому відродженні України". Сподіваюсь, що виглядатиме нескромністю, якщо — принаймні, до деякої міри ці слова віднесемо й до діяльности Шкільної Ради Америки.

Одначе, ми з великим занепокоєнням бачимо, що в Україні процеси демократизації, утвердження політичної і морально психологічної стабільности ще далеко не завершені. Із щирим співчуттям сприймаємо вістки про занепад господарства, економічну скруту, гальмування соціяльних програм, про те, що неподолані дуже серйозні труднощі із забезпеченням населення продуктами харчування, паливом, речами першої побутової необхідности.

То — наш невгамовний біль також. Але чи не найбільше бентежать нас вістки, що починають підводити голову залишки сумнозвісної партноменклятури, прихильники відновлення старого ярма — совєтського панування, Комуністичної партії, яка завдала Україні стільки лиха й страждань, гноїла людей у тюрмах за кожну незалежну думку. От і нещодавно відбувся в Донбасі Всеукраїнський з'їзд комуністів-большевиків, який закликав відновити Комуністичну партію. Хай і перефарбовану, але по суті ту саму, на рахунку якої безліч злочинів проти українського народу і серед них найжахливіший — великий голод, що усіяв Україну мільйонами трупів. Ми схиляємо голови перед пам'яттю сталінського геноциду, 60-річчя якого цими днями, 1-го червня, з гіркотою відзначила і українська громада в Америці. А незадовго перед цим ми з болем згадували і про іншу скорботну дату — сьому річницю трагедії в Чорнобилі, катастрофи світового маштабу, яка, на нашу біду, сталася з вини того ж Кремля в самому серці України.

Дай Боже, щоб нашим землякам пощастило назавжди покінчити із старим лихом, відкрити перед Україною шлях до відродження, розбудови й розквіту та утвердження незалежности й демократії.

Бачимо і ми свої подальші завдання. Звичайно, дедалі міцніючи дружні і творчі зв'язки з Україною, скарби друкованого слова, необмежені ніякою цензурою, — маю на увазі як підручники, журнали, літературу методичну і для дітей та молоді, наукові видання, що їх видруковано було в діяспорі, а ми систематично пересилаємо в Україну, так і теперішні видання за нашою участю, тобто видання більшої творчої думки, — усе це дуже важливо. Гадаємо, це ж не абиякий засіб у боротьбі із глибокозакоріненими наслідками тотальної русифікації на українській землі. Проте на шляху викорінення цих наслідків на терені освіти — це велетенського обсягу праця. Не забуваймо, що впродовж десятиліть освіта в Україні була позбавлена своїх національних джерел, слугувала знаряддям денаціоналізації, використовувалась як інструмент здійснення колоніяльної політики Москви.

Закінчення буде.

80-ліття 367-го Відділу УНС „Запорозька Січ" в Рочестері

Вже від року заповідано, що 367-ий Відділ УНС „Запорозька Січ" буде святкувати свій 80-літній ювілей.

Свято відбулося 21-го листопада 1993 року в кафетерії школи св. Йосафата при заповненій залі членами УНСоюзу.

За почесним столом засіли священики наших церков, сестра Берніта, директорка школи, представники поодиноких відділів УНСоюзу і Окружної Управи УНС Рочестеру і представник Головного Уряду УНС головний радний Володимир Корчинський.

Голова Відділу „Запорозька Січ" Петро Дзюба відкрив свято, привітав усіх присутніх, о. Володимир Кінаш провів молитву ,а тоді В. Корчинський забрав слово, передаючи привіт від Головного Уряду УНС і особливо від головного предсідника Уляни Дячук.

Він сказав, що Український Народний Союз врятував наше національне життя на терені Америки. Це найбільша і найбагатша українська установа на американському континенті. Переповідаючи історію розвитку УНСоюзу, при кінці зупинився на історії 367-го Відділу УНС „Запорозька Січ". Відділ цей був заснований 1913 року. На Основуючих зборах було 36 осіб, які стали членами УНСоюзу. Перша Управа цього Відділу була в складі: Дмитро Захарків — голова, Василь Дуда — касир і Антін Мельник — секретар. Це була загально громадська установа. Відділ дуже тісно співпрацював з місцевим Відділом Організації Державного Відродження України (ОДВУ). Ці дві установи були найбільш чисельні і найбільш активні, особливо в 30-их роках. Тут зорганізовано духову оркестру, яку провадив Василь Попович, дуже діяльний у Відділі і в ОДВУ.

Вкінці В. Корчинський поґратулював усім за проблену роботу і побажав багато успіхів на майбутнє. Присутні вислухали слово В. Корчинського з великою увагою. Він говорив цікаво і добре володіє українською і англійською мовами.

Голова Відділу подякував В. Корчинському за його промову, о. Василь Годенчук, парох церкви Богоявлення, провів молитву і поблагословив їду, що її приготовлено під зарядом Христини Дзюби.

Це був гарний і приємний вечір, всі були як одна родина.

Іван Лехновський

Ми й наші предки

Школа Українознавства при парафії св. Михаїла, Йонкерс, Н.Й. мала нагоду відвідати Український Музей в Ню Йорку. У суботу, 20-го листопада 1993 року, понад 50 студентів, поділені на дві групи, й учителі оглянули дуже цікаву виставку трипільської культури На виставці бачили ми експонати великої історичної й культурної вартости. Між ними були глиняні вироби кухонного посуду: горщики, миски й т.п. зі спіральними орнаментами; фігурки жінок, зв'язані з релігійним культом, від якого поширився в Україні культ богині (Матері), а також фігурки різних звірят і ручне знаряддя.

Завдяки Л. Волинець і М. Шуст, котрі провадили турами, наша молодь багато навчилася й скористала з подорожі. Ми дякуємо музеєві за таку унікальну нагоду й радимо іншим школам також відвідати Український Музей в Ню Йорку.

Оля Шкафаровська-Рудик

ВИПРАВЛЕННЯ ПОМИЛКИ

У „Свободі" ч. 7 з 13-го січня 1994 року, у „Спогаді про друга" Яр. Климовського з нагоди першої річниці смерти Володимира Шашаровського, в третій колонці тексту, в п'ятому рядку надруковано „смішно" замість „спішно". — Ред.

РЕҐІОНАЛЬНИЙ ОЛІМПІЙСЬКИЙ КОМІТЕТ в Клівленді, Огайо

розпочав збірку фондів. До 12-го січня 1994 року вплинули наступні пожертви на Олімпійський Фонд.

1,000 дол. — Кредитова Кооператива „Самопоміч";
600 дол. — д-р Мигайчук Я.;
по 300 дол. — д-р Дейчаківський М., д-р Русин Ю.;
250 дол. — Говикович Я. і Д.;
по 200 дол. — д-р Бойчук Е., Ільчишин В. і О., Лейквуд Цемент Ко., Небеш О. і М., Церковний Хор Покрова Пресв. Богородиці, 358-ий відділ УНС;
150 дол.— Шмаґала Т. і К.;
по 100 дол.— д-р Базарко В. і Л., Баласко Ю., Братство Дивізійників, д-р Голубець З. і М., д-р Грушкевич М. і М., Данило М. і Т., Дейчаківський М., Дубас І., Заплатинський І., Зенчак С., Кап Ю. і В., д-р Клос А., Лагошняк В., Луців С. і Т., Маланчук С., Мельник Р. і К., Нездолій А., Пелюшкевич Р., Печун П., Пік Л., Росул І., Росул О., Русин Д., Сестрицтво Покрова Пресв. Богородиці, д-р Фарйон Д., Шкарупа І., д-р Шкільник В., Шмаґала Т.;
80 дол. — Полянський М.;
70 дол. — Панчишин С. і З.;
по 50 дол. — Байко П., Балаґутрак М. і Л., Балаґутрак С., Баслядинський В., Бойко А., Василик Т., Василишин М., д-р Винярський С. і Н., Вирста М. і Л., Вовк А. і І., Вовк І., Гальчук М. і О. Городиський З. і Д., Грабець Р. і М., Гнилка К., Ґавур Я. і А., Ґудаз М. і Н., Дубик С., Жиґа І. і М., Завадівський Я., Зубрицький М., Качала С. і Р., Кінаш П., д-р Клос З., Ковальський Р., Ковальський Ю. і К., д-р Кривяк Я., Кришталович Я., д-р Кулик М., Кучма М., Лиґа У., Лисак Т. і К., д-р Ліщинецький О., Маґоцький І., д-р Махлай І., Молс В., Насінник Т., Пащин Е., Петрівський М., Петрук В. і М., Побивайло О. і М., Пономаренко І., Пукач О., Пулим А. і С., д-р Раковський Б., Росул Л., Росул М., Росул З., Сисудінський І., Сікора В., Смігуровський В., Стецик Д., Теркала О. і С., Трач П. і Т., Федорак С., Федченко В., Черницький І., Янціч А.;
по 40 дол. — Гейниш М., Пасічник М., Петрущак І.;
по 30 дол. — Комарницький Г., Пантелей Г.;
по 25 дол. — Глуховецький Т. і М., Дмитревич Л. і Г., Дубчак А. і Л., Корнацький В., Криса В., Лещишин З., д-р Мичковський М. і Л., Павлюк І., Пришляк І., Руденський І. і О., Садовський Е., Стахур Р. і І., Сторожинський В., Угера Т., Хомик А. і А.;
по 20 дол. — д-р Боднар В., Білинська Л., Ґалетій Г., Дадига С., Девайн І., Киник М., Кмйотек М., Корпятович С., Лящук Я. і Е., Мацілинський М. і М., Мацілинський С., Мельник Т., Надозірний А. і В., Раковський Р., Стасюк А., Форемський М.
15 дол. — Гомка П. і Д.;
по 10 дол. — Віґанд М., Ґаваль С., Гайдук Т., Ґоліснишенко Г., Губач І. і А., Ґрабський Г., Іваницький С., Перепічка Г., Петренко М., Хай В., Хімка П., Шийка В.;
по 5 дол. — Байко Ф., Губач С., Ґрабський Р., Шарабура І..
Разом .... 11,690 дол.

Збірка продовжується. Просимо громадян про щедрий і щирий відгук!

Українсько-жидівські взаємини — погляд у майбутнє

Промовляє міністер О. Ємець

Спроби унормовувати українсько-жидівські взаємини були й раніше. Останню, мабуть, треба завдячувати Якову Сусленському. Він енергійно нав'язував контакти з українською діяспорою, організовуючи українсько-жидівські комітети, виступи, зустрічі та дискусії.

Тоді, на початках 80-их років, на перешкоді стояв процес Івана Дем'янюка, який, зрозуміло, викликав нову хвилю упереджень, а втручання КҐБ ще більше розпалювало емоції з обох сторін. Холодно, пригадую, прийняв ідею українсько-жидівських зв'язків і тодішній Жидівський Комітет у Філядельфії та інших містах. Сьогодні ситуація змінилася. У п'ятницю, 3-го грудня, по дорозі з Вашінгтону до Ню Йорку делеґація з України, яка прибула до ЗСА на запрошення Інституту плюралізму при Американсько-Жидівському комітеті для участи в програмі „Проєкт України", зупинилася на кілька годин і у Філядельфії. Тут делеґацію приймали представники Філядельфійського відділу Американсько-Жидівського Комітету та представники Української Федерації Філядельфії та околиць. Київські делеґати нашвидку оглянули „стару українську" дільницю міста та відвідали українську католицьку катедру. Владика Стефан Сулик привітав делеґацію і коротко ознайомив з історією катедри. „Туристична" частина програми закінчилася, як годиться, відвідинами комплексу історичних будинків Філядельфії, де народжувалися американська демократія та законодавство.

Формальне прийняття та полуденок у приміщенні Болч Інституту відкрили молитвою Архиєпископ Стефан Сулик та рабин Роберт Табак. З привітаннями до делеґатів з України та присутніх гостей звернулися Ед Рендел — посадник міста Філядельфії і Тачер Лонгстрет — член міської управи.

Відкриваючи конференцію, Майкл Слоцнік привітав гостей з України та представив членів Американсько-Жидівського Комітету, серед яких були: Л. Ґросман, Д. Коген, рабин Р. Табак, Ґ. Шабад, Б. Волтер, К. Вайнберґ, Д. Вайнберґ. Альберт Кіпа привітав земляків з України від себе і від неприсутнього голови Української Федерації Олександра Черника та представив присутніх гостей, членів Федерації та членів інших організацій Філядельфії: Владику Стефана Сулика, Л. Рудницького, В. Андрейчик, В. Бандеру, О. Біланюка, І. Даниленка, Р. Голод та У. Мазуркевич.

Олександер Ємець — міністер міграції та національностей України подякував Американсько-Жидівському комітетові за ініціятиву, яка уможливила приїзд української делеґації до ЗСА, і, відзначивши важливу ролю української діяспори в розвитку етнічних зв'язків, критично і вкрай необхідних для молодої української держави, представив українську делеґацію в складі: д-р В. Брюховецький, ректор Києво-Могилянської Академії, Леонід Файнберґ, член управи Асоціяції жидівських організацій України, Віталій Крюков, віцепрезидент Української Фундації Леґальности, Соломія Павличко, науковець, дослідник літератури при Академії Наук України, д-р Анатолій Погрібний, перший заступник міністра освіти України, В. Рубан, редактор „Інтернюс", д-р Ірина Тараненко, голова відділу порівняльної освіти, Тарас Возняк, консультант Львівського провінційного парляменту, Григорій Яблонський, президент університету Соломона в Києві, Йосип Зісельс, президент Асоціяції Жидівських Організацій України. Під час полуденку Лен Ґросман та Ернест Коген у своїх виступах ділилися досвідом розвитку жидівських етнічних взаємин в умовах американського плюралізму. Лен Ґросман, голова Американсько-Жидівського Комітету у Філядельфії пригадав також про перші зв'язки з Українською Федерацією в 1991 році, коли Федерація, в рамках медичної допомоги Україні заініціювала проєкт „Мрія". Промовець від Української Федерації д-р Л. Рудницький схарактеризував особливості „етнічного досвіду" української діяспори в минулому та нові перспективи сьогодні, коли, підкреслив Л. Рудницький, ми, нарешті, маємо „свій Ізраель".

На конференції панувала ділова атмосфера з виразним спрямуванням не в минуле, як колись, а в майбутнє. Справами „технічного проведення" конференції від Федерації займалася Віра Андрейчик як координатор з жидівським комітетом і як організатор прийняття-полуденку в Балч Інституті.

Іван Даниленко

ДО ВІДОМА ЧЛЕНСТВА УНСОЮЗУ ТА ВІДДІЛОВИХ ОРГАНІЗАТОРІВ

Повідомляємо, що від 15-го січня 1994 р. можна набувати пенсійні грамоти, ANNUITIES до 75-го року життя включно.

За дальшими інформаціями просимо звертатися до Головної Канцелярії.

ГОЛОВНИЙ ЕКЗЕКУТИВНИЙ КОМІТЕТ

ЗВЕРНЕННЯ

У 1994 році сповняється 50 років від дня мученицької смерти визначного українського поета, політичного діяча та вченого Олега Кандиби — О. Ольжича. Загинув він на 37-му році життя 9-го червня 1944 року в гітлерівському концентраційному таборі Саксенгаузен.

О. Ольжич — син відомого українського поета Олександра Кандиби — О. Олеся, який народився в Житомирі, здобув освіту в Карловому університеті, захистив докторат із слов'янської археології був запрошений на працю до Гарвардського університету. Вже перші його надруковані вірші засвідчили появу на небосхилі світової літератури нової яскравої зірки. Перед ним, аристократом духу, простягалася широка дорога в світ поезії та науки. Та він обрав стрімку і смертельно небезпечну стежку, якою має пройти разом із своїм народом, щоб здобути для нього свободу. Він став одним із чільних діячів Організації Українських Націоналістів. Разом із своїми товаришами зброї ніс народові велику правду про те, що годі сподіватися волі з рук будь-якого окупанта, що лише власними силами можна здобути українську державу. Діяльність О. Ольжича не залишилася поза увагою ґестапо. В травні 1944 року він був заарештований у Львові. До останнього подиху зберіг він вірність Україні, не зрадив тієї ідеї, котрій присвятив своє коротке яскраве життя.

З метою гідного вшанування героя Фундація ім. О. Ольжича стала ініціятором відзначення 1994 року як Року О. Ольжича. Ця ідея знайшла позитивний відгук широких кіл громадськости як в Україні, так і поза її межами, а також підтримку державних структур.

Символом пошани української держави до одного з найкращих її синів стало створення Почесного організаційного комітету в складі віцепрем'єр-міністра України з питань гуманітарної політики М. Жулинського, міністра культури України Івана Дзюби, президента МАУ академіка Ярослава Ісаєвича, голови СПУ Юрія Мушкетика, академіка Ігоря Юхновського, голови ПУН Миколи Плав'юка. Відзначення матимуть всеукраїнський характер.

Схиляючи голову перед світлою пам'яттю О. Ольжича, зробім сьогодні все можливе, щоб правда про цього великого українця стала відомою всій Україні і далеко поза її межами. В цей нелегкий для нашої батьківщини час прийдімо до О. Ольжича і навчімся ставити загальнонаціональні інтереси вище особистих і партійних. Вчитаймося в рядки його творів:

Державу не твориться в будуччині,
Державу будується нині.

І це допоможе нам довершити ту справу, за яку він поклав своє життя — збудувати українську державу, гідну великого народу.

Всеукраїнський Організаційний Комітет Року О. Ольжича: Микола Жулинський — голова, члени: Роман Лубківський, Михайло Стрельбицький, Володимир Заремба, Вадим Оліференко, Володимир Даниленко, Роман Пархомин, Ярослав Дорошенко Леонід Череватенко, Василь Яременко, Василь Бондар, Софія Потапенко, Галина Третяк, Олександер Рисак, Анатолій Свідзинський, Лариса Крушельницька, Тарас Салига, Корній Товстюк, Валерій Бойченко, Володимир Гарбарчук, Володимир Мирний, Олег Кашуба, Павло Охріменко, Ігор Равлів, Олекса Борець, Ольга Броянікова, Анатолій Кучинський, Микола Федунець, Володимир Поліщук, Віктор Павлюк, Станіслав Реп'як.

Український Музей у Чикаґо

Вже багато часу Управа нашого музею зосереджує свою увагу на придбання нового і обширного приміщення на численні збірки народного мистецтва, на велику книгозбірню (коло 25,000 одиниць), на бібліографічно довідковий центра та на упорядкований за тематикою архів.

Задум придбати таке нове приміщення виринув на поверхню плянів дирекції вже у 1970-их років, а набрав конкретних форм десять років пізніше, коли куплено у Народного Союзу три будинки при Вестерн вулиці. Вже були готові пляни і мала розпочатися перебудова, але зміна музейного правління перервала розпочату справу. Все ж таки нова управа розпочала шукати іншої розв'язки і були різні альтернативні пляни, аж поки не прийшла нагода в 1992 році відкупити від словаків приходство, що приміщується по сусідству з собором свв. Володимира й Ольги. Тому що громадськість схвалила це ідеальне географічне розташування, то управа музею купила те приходство і почала перебудову. Це забрало дуже багато часу на полагодження формальностей як самого закупу, так і перебудови. В результаті браку часу навіть загальні збори відбулися з великим запізненням: 6-го листопада 1993 року, Головою музею перебрано д-ра Ю. Грицеляка, а його першим заступником і адміністративним директором обрано автора цього повідомлення.

Перша нарада нової Управи і Ради директорів відбулася 29 листопада минулого року. У вислідi наради вирішено відзначити 40-ліття музею, прийняти новий, дещо доповнений статут, виготовити опис зайнять для персоналу, зорганізувати гурток прихильників музейних справ і створити комітет непорушного Фонду, щоб з його дивіденду оплачувати адміністрацію музею.

Виходить, що життя не тільки одиниць, але й товариств не стоїть на одному непорушному місці, але постійно йде вперед і приносить щораз нові проблеми до полагодження. Втеча від них не принесе розв'язки. Їх належить полагоджувати, мужньо поборювати в міру людського потенціялу і фінансових ресурсів. В надії на Божу поміч наближаємося до нових осягів і до нових перемог.

Мгр Е. Басюк

УВАГА! УВАГА!

Пригадується, що

Посмертні повідомлення

до поміщення в щоденнику „СВОБОДА"

приймаються тільки до години 8:30 ранку,

якщо родина бажає їх мати надрукованими того самого дня.

ВІДДІЛ ОГОЛОШЕНЬ

В НІМЕЦЬКОМУ МІСТІ Зулі відбувся суд над двома молодими неонацистами, які в жовтні минулого року під час міжнародних змагань в Обергофі напали на американського спортовця Данкана Кеннеді, завдавши йому тяжких тілесних ушкоджень. Один з нападників дістав два роки і вісім місяців тюрми, другий — рік. Газети пишуть, що йдеться про найбільш помітний інцидент останніх місяців, бо він змусив багатьох закордонних політиків поставити під сумнів здатність німецької влади подолати хвилю нацизму в країні. Після випадку з Д. Кеннеді уряд Німеччини вибачався перед американською Адміністрацією.

НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ІМ. ШЕВЧЕНКА
Осередок Дітройт

Ділиться сумною вісткою з членами й українським громадянством, що в суботу, 1-го січня 1994 р. відійшов у Божу вічність на 89-му році життя

бл. п.
інж.
ЮРІЙ ТИС-КРОХМАЛЮК

член Наукового Товариства ім. Шевченка, видатний письменник, громадський і політичний діяч.

ПОХОРОННІ обряди відправили о. крилошанин Богдан Скаскiв і о. Володимир Рибіцький сотрудник церкви Непорочного Зачаття в Гемтремку, Миш.

Дружині покійного Софії та всій родині складаємо глибоке співчуття.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

УПРАВА НТШ — Осередок Дітройт, Миш.

Ділимося сумною вісткою з родиною і громадою, що в середу 5-го січня 1994 р., після важкої недуги відійшов від нас у вічність, на 81-му році році життя

бл. п.
мґр фармації
ДЕОНІЗІЙ КУЗЬМОВИЧ

родом з Тернополя (Україна)

ПОХОРОННІ відправи відбулися 10-го січня 1994 року в похоронному заведенні Михайла Насевича, а відтак у катедрі Непорочного Зачаття Пречистої Діви Марії при Френклін вулиці. Тіло покійного перевезено на вічний спочинок на цвинтар Св. Марії на "Fox Chase", біля його дружини Богданни і сина Стефана.

В глибокому смутку залишилися:

донька — ХРИСТИНА КУШНІР з мужем ЛЮБОМИРОМ і синами МИКОЛОЮ і СТЕФАНОМ
внучка — АКАНТА КУЗЬМОВИЧ з мамою ЯРОСЛАВОЮ
брат — МОДЕСТ з родиною
брат — ТЕОФІЛЬ з родиною
сестра — ЛІДА ЩЕРБАНЮК
близькі і дальша родина в ЗСА, Канаді, Чехії і Словаччині та Україні.

З глибоким смутком повідомляємо рідних, приятелів і знайомих, що в понеділок 17-го січня 1994 р. відійшов у вічність на 71-му році життя, наш найдорожчий МУЖ, БАТЬКО, ДІДУСЬ

бл. п.
МИХАЙЛО ШАШКЕВИЧ

ур. у Стежниках на Лемківщині.

ПАНАХИДА — середа 19-го січня 1994 р. о год. 7:30 веч. в похоронному заведенні Duchynski — Cherko III Yonkers Ave., Йонкерс, Н. Й.

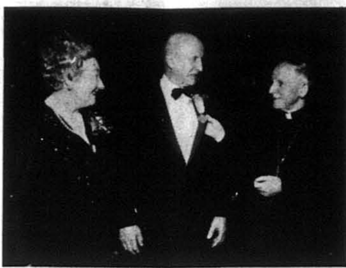
ПОХОРОН в четвер 20-го січня о год. 10-ій ранку в церкві св. Михаїла 21 Shonnard Place, Йонкерс, Н.Й., а опісля тлінні останки будуть перевезені на цвинтар св. Духа, Гемптонбурґ Н. Й.

Залишені у глибокому смутку:

дружина — АННА
син — БОГДАН з дружиною ВІРОЮ МАРУСИН
дочка — ХРИСТЯ ОРИШКЕВИЧ з мужем д-ром ЯРОМИРОМ
внуки — ЛАРИСА і МАТЕЙ ШАШКЕВИЧ — АДРІЯН, ОЛЕКСАНДЕР і АНДРІЙ ОРИШКЕВИЧ
сестра — МАРІЯ ЧЕРЕШНЬОВСЬКА з родиною
2 брати і сестра з родинами на Україні
сестра з родиною в Польщі
свати — ЛІДІЯ і РОМАН МАРУСИН
сваха — ЯРОСЛАВА ОРИШКЕВИЧ

УКРАЇНСЬКА СВІТЛИЧКА ДОПОМАГАЄ БАТЬКАМ ВИХОВУВАТИ ДИТИНУ.

Відзначення 70-ліття Я. Дужого в Дітройті

Оля і Ярослав Дужі приймають почесну відзнаку від Владики Іннокентія Лотоцького.

З нетерпінням очікували родина і приятелі Ярослава Дужого дня 26-го листопада 1993 року, на цей день припадало його 70-річчя. Гостей і друзів зібралося до сто осіб, і вже одне це засвідчувало, що це людина загально відома, яка своїм прикладним життям та всесторонньою громадською активністю заслужила, щоб Дітройт виявив їй пошану та висловив вдячність за корисну багаторічну працю в різних ділянках українського зорганізованого життя.

Також присутність Єпископа Іннокентія Лотоцького, колишнього пароха Дітройту, який спеціяльно з цієї нагоди приїхав з Чикаго, промовляла, що Ярослав Дужий це вшанування заслужив. По проведенню молитви о. парохом Бернардом Панчуком, ЧСВВ, вітала присутніх дружина ювілята Оля. Вітала також і його, і відразу з її слів було можна пізнати атмосферу в їхній родині та зміст їхнього життя. Бо бажала йому не тільки доброго здоров'я, але рівночасно, щоб ніколи не опускала його охота до громадської праці — чи це буде церковна, політична, чи праця в Капелі бандуристів. Вітали батька-ювілята його два сини, які вміло провадили цим приємним вечором. Бракувало одинокої доні, бо саме тоді вона перебувала в Україні, звідки прислала щирі й теплі слова любови. Наспів також привіт від сестри з України. А далі йшли привіти різних товариств і організацій, в житті яких Ярослав Дужий бере активну участь.

Під сучасну пору найбільш активно він працює в Управі Капелі бандуристів, яка цього року відзначає 75 літ свого існування. Тож вітав його голова Управи Капелі Стефан Когут, дякуючи за жваву участь у приготуваннях до другої поїздки в Україну і до концертів поза межами України.

Вміло характеризуючи його духову сильветку, дириґент Володимир Щесюк описав його теплим поетичним словом: „Радій, неньКо-Україно, славним сином твоїм, що силу йому дала земля твоя, нестримну бурхливу вдачу — гірські потоки твої, а груди наповнили вітри степів неозорих, і занучав його голос дзвінкіше струмків прозорих."

Владика Іннокентій, згадував також прикмети Ярослава Дужого, коли він, маючи троє дітей в парафіяльній школі, був головою Батьківського Клюбу: „Коли Ярослав Дужий був головою Батьківського Клюбу, школа ніколи не мала фінансових труднощів".

Присутній на цьому вечорі о. митрат Степан Кнап з приємністю згадував поміч Я. Дужого під час заснування першої в Америці української середньої школи. Про його віддану працю для добра наших дітей говорив також довголітній директор цієї школи Петро Стасів.

Активність в політичному секторі підкреслив Богдан Федорак. Нав'язуючи до часів перебування в таборах Німеччини, Михайло Томин згадував про активну участь Я. Дужого в спортовому житті. Детальну характеристику Ярослава як людини, щирого українського патріота та суспільного діяча подав його довголітній приятель д-р Павло Джуль. Оформився його світогляд в свідомій, патріотичній родині, в якій, крім нього, було ще вісім братів та одна сестра. Національна свідомість розвивалась також під впливом рідної Церкви та рідної школи. Це стало причиною його арешту і перебування, у молодому віці, в німецькому концентраційному таборі.

По переїзді до Америки стає батьком двох синів та одної доньки. Разом з приятелем Стефаном Феденком закладає промислове підприємство, яке приносить видатні фінансові успіхи. На цій підставі розвивається його фінансова жертвенність на українські суспільні та наукові цілі. Будучи членом управ різних товариств і організацій, він у кожній виявляє енергійну діяльність, яка робить його відомим також поза межами нашого міста. З приїздом великої кількости наших людей по Другій світовій війні праці на суспільній ланці було дуже багато. Створення нової парафії, будова парафіяльного дому, придбання нового будинку для нової школи, будова Культурного Центру, організація хорів, — Ярослав Дужий був всюди, завдяки своїм організаційним здібностям. З хвилиною появи проєкту зорганізування Української Катедри в Гарварді, він із дружиною Олею стають його ентузіястами і цей ентузіязм оживляє їх і сьогодні, проявляючись у щедрому фінансуванні вагомих українських видань Гарвардського університету. Їхні знайомства з проф. Пріцаком перетворюються в приятелювання. Відвідуючи Дітройт, професор усе є їхнім бажаним гостем. Також коли Роберт Конквест відвідав Дітройт із своєю славною книжкою про Великий голод в Україні, він перебував в їхній гостинній хаті.

Ярослав Дужий брав активну участь в організації відзначення Тисячоліття Хрещення України, був рушієм був рушієм в виданні монументальної книги „Українці в Дітройті і Мишиґені" та в її розповсюдженні. Має живі та приязні стосунки з адміністрацією міста Воррен, чого доказом є привіт посадника цього міста з нагоди відзначення 70-ліття Я. Дужого. Завдяки його контактам з журналістами місцевої преси, з'являються в ній прихильні статті про Україну, часто оперті на його інформаціях.

Отже, день 26-го листопада був для Ярослава Дужого приємним днем. В присутності своєї дружини, синів, а головно внуків, які принесли йому дарунки, в присутності численних приятелів він зібрав заслужені плоди своєї корисної праці. З великою приємністю та оправданою гордістю прийняв найвище цивільне відзначення, яке Апостольська Столиця надає для української Церкви. Це відзначення передав Владика Іннокентій.

Дякуючи Владиці, що своєю присутністю звеличав цей день, Ярослав Дужий дякував також усім промовцям, що стільки ласкавих слів про нього сказали, своїй дружині та дітям — за щиру любов, якої він від них зазнав. Він щасливий, що живе в часі, коли Україна стала вільною.

Могутнім „Многая літа" закінчено цей вечір в надії, що з божої ласки це бажання громади сповниться.

Володимир Баран

ЦИМИ ДНЯМИ на території Білорусі були заарештовані колишній перший секретар ЦК Комуністичної партії Литви Міколяс Бурокіявічюс і його заступник Йозас Ярмолявічюч. Вони були організаторами змови з метою повалення законно вибраної литовської влади. Кримінальний кодекс передбачає для них кару смерти або 15-річне тюремне ув'язнення. Під керівництвом М. Бурокіявічюса і Й. Ярмолявічюса в січні 1991 року був створений так званий Комітет порятунку Литви, який мав намір при допомозі совєтських танків задушити литовську державну незалежність. У висліді штурму телевізійного центру і будинку Державного радіо 13-го січня того року у Вільнюсі загинуло і було поранено багато литовців.

ЕСТОНІЯ ЗВЕРНУЛАСЯ до НАТО з проханням зарахувати її до складу країн — учасниць програми „Партнерство для миру", прийнятій державами Північно-атлантійського оборонного союзу (НАТО) на недавній сесії в Брюсселі. „Ця програма зацікавила нас, бо ми трактуємо її як перший крок на шляху до запевнення нашої національної безпеки", — сказав в інтерв'ю для аґентства Ассошієйтед Пресс прем'єр-міністер Естонії Март Лаар. Заяву про вступ у згадану програму ще раніше подала Литва. Відповідне рішення Латвії очікується в найближчі дні.

100-РІЧЧЯ УНСОЮЗУ

З нагоди 100-літнього ювілею Українського Народного Союзу, який припадає на 22-го лютого 1994 року, редакція „Свободи" плянує видати спеціяльне число з цією датою, присвячене світлому минулому Батька-Союзу. Звертаємося до членів Головного Уряду, до всіх союзовців і читачів нашого щоденника з проханням надсилати матеріяли для евентуального поміщення у цьому числі. Матеріяли прийматиметься до 12-го лютого 1994-го року. — Ред.